

Sygn. akt II C 94/10

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział II Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jarosław Klon

Protokolant: stażysta Agnieszka Lach

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2016 roku w Rybniku

sprawy z powództwa M. W.

przeciwko M. S.

o zachówek

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 7 217 złotych (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;
3. przyznaje od Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Gliwicach na rzecz adwokata T. K. kwotę 8 856 złotych (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) w tym 1 656 złotych (tysiąc sześćset pięćdziesiąt sześć złotych) jako podatek VAT tytułem wynagrodzenia za reprezentację powoda z urzędu.

UZASADNIENIE

W pozwie przeciwko M. S. małoletni wówczas powód M. W. reprezentowany przez przedstawicielkę ustawową W. W. domagał się zasądzenia od pozwanej 805 660 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W toku procesu M. W. stał się osobą pełnoletnią i podtrzymał swój pozew.

W motywach roszczenia podniósł, iż pozwana jest jedyną spadkobierczynią testamentową zmarłego w dniu 7 maja 2003 roku S. W. – dziadka powoda. Na podstawie testamentu S. W. wydziedziczył swojego syna M. W. – ojca powoda. Natomiast wydziedziczenie ojca powoda sprawia jedynie to, że na podstawie art. 1011 k.c. w związku z art. 991§1 k.c. zstępnemu, który byłby powołany do spadku z ustawy, przysługuje zachówek w wysokości dwóch trzecich wartości udziału spadkowego, któryby mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym. Dalej powód wymienił, jakie składniki wchodziły w skład majątku spadkowego po S. W. i określił ich wartość na kwotę 2 417 000 złotych czyli wartość udziału spadkowego wydziedziczonego M. W. – w przypadku dziedziczenia ustawowego – wynosiłaby 1 208 500 złotych, czyli wartość zachowku to kwota 805 660 złotych.

Pozwana – poprzez profesjonalnego pełnomocnika – na rozprawie w dniu 29 czerwca 2016 roku wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Pełnomocnik wskazał, iż ojciec powoda M. W. nie został skutecznie wydziedziczony i został na jego rzecz zasądzony zachówek w sprawie, która toczyła się przed Sądem Okręgowym w Gliwicach Ośrodek (...) w R. pod sygnaturą II C 239/09 a apelacja od tego wyroku została oddalona przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w dniu 7 kwietnia 2015 roku.

Na rozprawie w dniu 29 czerwca 2016 roku powód wniósł o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu i postanowieniem z tego samego dnia sąd ten wniosek uwzględnił.

W piśmie procesowym profesjonalny pełnomocnik powoda podtrzymał w całości żądanie pozwu i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, które nie zostały poniesione przez powoda ani całości ani w części. Stwierdził, iż pozwana zapłaciła na rzecz małoletniego powoda kwotę 40 000 złotych tytułem zachowku, co wynika z treści uzasadnienia Sądu w sprawie II C 239/09. W jego ocenie fakt, iż zachówek został przyznany jego ojcu nie wyklucza jego roszczenia a sąd winien poszukiwać podstawy prawnej dla zasądzenia jego roszczenia a to poprzez instytucję polecenia, czy też zapisu bądź też darowizny.

Pozwana nadal podtrzymywała swoje stanowisko o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 9 października 2013 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek (...) w R. w sprawie II C 239/09 zasądził od M. S. na rzecz M. W. kwotę 118 477,11 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lutego 2011 roku. Dalej idące powództwo oddalił.

Dowód: wyrok z dnia 9 października 2013 roku k. 775 akt sprawy II C 239/09,

W uzasadnieniu tego wyroku sąd stwierdził między innymi, iż wydziedziczenie jakiego dokonał S. W. w testamencie z dnia 19.06.2002 roku wobec swojej żony L. W. i syna M. W. było bezpodstawne. Tym samym na podstawie art. 991§1 k.c. właśnie te osoby miały prawo ubiegania się o zachówek od spadkobierczyni testamentowej M. S.. W toku procesu w sprawie II C 239/09 zmarła L. W. a jedynym jej spadkobiercom był M. W. zatem to jemu przypadło prawo realizacji zachowku po matce. Sąd określił wartość zachowku dla M. W. na kwotę zasądzoną w wyroku.

Po apelacji pozwanej i występującego w tym procesie w charakterze interwenienta ubocznego M. W. Sąd Apelacyjny w Katowicach w dniu 7 kwietnia 2015 roku obydwie apelacje oddalił.

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek (...) w R. wraz z uzasadnieniem k.774 i 795 – 813 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 kwietnia 2015 roku wraz z uzasadnieniem k. 1028 i 1046 – 1055,

Sąd zważył co następuje:

Roszczenie powoda było bezzasadne.

Bezspornym w sprawie, było, że:

- pozwana M. S. jest spadkobiercą testamentowym po S. W.,
- S. W. dokonał w testamencie wydziedziczenia swej żony oraz swego syna, co zostało uznane za bezpodstawne w wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 9 października 2013 roku w sprawie II C 239/09,
- ojciec powoda M. M. W. otrzymał tytułem zachowku od pozwanej M. S. kwotę zasądzoną wyrokiem sądu z dnia 9 października 2013 roku w sprawie II C 239/09.

Spornym było czy powód M. W. winien otrzymać zachówek od pozwanej M. S. bądź też należy mu się zapłata żądanej kwoty z innego tytułu prawnego?

W ocenie sądu, wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. z dnia 9 października 2013 roku wydany w sprawie II C 239/09 od którego apelacje oddalił Sąd Apelacyjny w Katowicach w sprawie V ACa 85/14 wyjaśnił:

- bezpodstawność wydziedziczenia jakiego dokonał S. W. wobec swojej żony i swego syna,

- w konsekwencji prawo do zachowku po S. W. jako roszczenie do M. S. posiadali L. W. oraz ojciec powoda M. W. M. W. a potem już samodzielnie ojciec powoda,

- na rzecz ojca powoda została zasądzona kwota zachowku opisana w wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R..

Na podstawie art. 365 §1 k.p.c. sąd rozpoznając roszczenie powoda M. W. był związany treścią tego orzeczenia.

Konsekwencją tego rozstrzygnięcia jest uznanie za uprawnionego do zachowku ojca powoda M. W. na podstawie art. 991§1 k.c, co z kolei wyklucza prawo do zachowku zstępnego M. W. – jego syna a powoda M. W. na podstawie art. 1011 k.c. Wniosek należy wyprowadzić taki, iż roszczenie powoda M. W. o zasądzenie na jego rzecz zachowku od pozwanej jest pozbawione podstawy prawnej.

Odnosnie zasady na którą powołuje się powód, iż to on daje prawo a sąd winien poszukiwać i znaleźć podstawę prawną do zasądzenia należnego mu roszczenia, to należy stwierdzić, iż sąd poruszał się w tej sprawie w ramach okoliczności faktycznych na które powoływał się powód a te sprowadzały się do tego, iż winien on otrzymać zachówek, który prawnie i faktycznie się mu nie należał. Jeśli powód powołuje się na instytucję:

- darowizny,

- polecenia,

- zapisu,

- innego rodzaju zobowiązania,

to jego obowiązkiem na podstawie art. 6 k.c. było wykazanie, iż takie czynności zostały dokonane, a jeśli tak to winien przedstawić czy to umowę darowizny, czy to dowód dokonania polecenia czy zapisu przez spadkodawcę i to w testamencie (art. 968 k.c. i 982 k.c.), a takich dowodów nie przedstawił. Mało tego z treści uzasadnień do wyroków sądu I i II instancji, wymienionych wyżej, jest wyjaśniona w całości kwestia faktyczna i prawna stosunków majątkowych między spadkodawcą S. W. a M. S. oraz ojcem powoda M. W. a także powodem M. W. i nie ma żadnych podstaw faktycznych i prawnych do przyjęcia, iż powodowi należało zasądzić od pozwanej jakiegokolwiek roszczenie. Fakt, iż w czasie procesu w sprawie II C 239/09 pozwana przekazała na rzecz powoda 40 000 złotych, co było bezsporne, świadczyło jedynie o tym, że pozwana wiedziała, że będzie musiała płacić zachówek czy to na rzecz ojca powoda, czy to na rzecz powoda. Wydziedziczenie testamentowe traktowała jako skuteczne, stąd przekazała tytułem zachowku na rzecz powoda wymienioną wyżej kwotę, co po wyroku w sprawie II C 239/09 okazało się być pozbawione podstawy prawnej, co nie ma wpływu na ocenę zasadności roszczenia powoda.

Reasumując powództwo powoda musiało zostać oddalone.

Jako, iż powód przegrał proces należało na podstawie art. 98 §1 i 3 k.p.c w związku z §2 ustęp 1 i §6 pkt.7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348, z późniejszymi zmianami) należało na jego rzecz od pozwanego zasądzić koszty postępowania w wysokości 7217 złotych.

Na tą kwotę złożyły się:

- 7200 złotych tytułem wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika,

- 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od udzielonych pełnomocnictwa.

W ocenie sądu brak było podstaw do odstąpienia od obciążania kosztami powoda bowiem występował on w procesie w sprawie IIC 239/09 w charakterze interwenienta ubocznego i w konsekwencji wiedział, że zachówek, którego dochodził w przedmiotowej sprawie należy mu się jedynie przy założeniu, iż skutecznym okaże się wydziedziczenie dokonane przez jego dziadka S. W. wobec jego ojca M. W.. Jednak wydziedziczenie okazało się bezpodstawne i powód wiedział już, że jego roszczenie o zachówek jest pozbawione podstawy prawnej a mimo to nadal domagał się jego zasądzenia. O ile na etapie do momentu prawomocności wyroku w sprawie II C 239/09 powód mógł mieć jeszcze wątpliwości, kto jest uprawniony do roszczenia o zachówek to po prawomocności wyroku w tej sprawie takie wątpliwości przestały istnieć i powód musiał się liczyć, iż podtrzymywanie bezpodstawnego roszczenia musi skutkować konsekwencjami procesowymi łącznie z zasądzeniem kosztów postępowania na rzecz przeciwnika procesowego. Znalazło to odzwierciedlenie w punkcie 2 wyroku.

Powód był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika ustanowionego dla niego z urzędu. W tej sytuacji na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze (Dz.U. 2009.146.1188 tekst jednolity) koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa. W tej sytuacji na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze w związku z §2 ustęp 1 i 3 oraz §6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348, z późniejszymi zmianami) sąd przyznał reprezentującemu powoda adwokatowi wynagrodzenie w wysokości 7200 złotych podwyższoną o stawkę podatku VAT w wysokości 1656 złotych. Znalazło to odzwierciedlenie w punkcie 3 wyroku.

Sędzia Jarosław Klon